

Dr. Vida Sándor*

A KÖZÖSSÉGI VÉDJEGY JÖVŐJE – NEMZETKÖZI TUDOMÁNYOS TANÁCSKOZÁS¹

A müncheni Max Planck Intézet,² amelyben hosszú évtizedek óta tanulmányozzák a nemzetközi és a közösségi védjegy jog kérdéseit is, ez utóbbiról rendezett tanácskozást Berlinben 2007. október 4–6. között. Ezen 15 országból³ 36 jogtudós és tudományos kutató vett részt, köztük az angol, a holland, az izraeli, a lengyel, a német, az olasz, az osztrák, a svájci és a svéd jogtudomány ismert személyiségei.

A háromnapos konferencia négy részre tagozódott: az első rész a harmonizált védjegy jogot, a második rész a védjegy jog és egyéb megjelölések jogi oltalmát, a harmadik rész a védjegy jognak az egyéb jogterületekhez való viszonyát, a negyedik rész pedig a közösségi védjegy jog elképzelt jövőjét tárgyalta.

A konferencia első három részéről valamivel rövidebben számolok be, a jelen ismertetőben a hangsúlyt a negyedik téma, a védjegy jogi jövő kutatás kapja.

I.

A HARMONIZÁLT VÉDJEGY JOG

A) A bevezető előadást R. Knaak ügyvéd, a Max-Planck Intézet tudományos főmunkatársa tartotta „A védjegyszerű használat mint a harmonizált védjegy jog határvonala” címmel.⁴

Az EK védjegy jogi irányelvének⁵ (a továbbiakban: Irányelv) rövid ismertetését követően az Európai Bíróság hat ítéletének a védjegyszerű használattal kapcsolatos megállapításait ismertette. Ezek: a BMW-,⁶ az ARSENAL-,⁷ az ANHEUSER-BUSH-, az OPEL-,⁸ a CÉLINE-,⁹ az ADIDAS-ügyben¹⁰ hozott ítéletek voltak.

Ezek után fogalmazta meg saját következtetéseit (téziseit). Nevezetesen:

1. Az Európai Bíróságnak a védjegyhasználat fogalmát is érintő ítéletei két eltérő kiindulási pontot tükröznek: az egyik a védjegyhasználatnak a termék megkülönböztetése vo-

* jogtanácsos, Danubia Szabadalmi és Jogi Iroda

¹ Zukunft des europäischen Markenrechts (szerk. E. Baiocchi et al.). GRUR Int., 2008, p. 122

² Max-Planck Institut für Geistiges Eigentum, Wettbewerb- und Steuerrecht (a továbbiakban: MPI)

³ Magyarországról sajnos senki

⁴ Teljes terjedelemben: GRUR Int., 2008, p. 91

⁵ 89/104 EKG irányelv

⁶ Ism. dr. Vida Sándor: Az Európai Bíróság védjegy jogi gyakorlata. Miskolc, 2006, p. 183

⁷ Vida id. mű (6), p. 187

⁸ Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle, 3. (113.) évf. 3. sz., 2008. június p. 34

⁹ Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle, 2. (112.) évf. 3. sz., 2007. június p. 48

¹⁰ Vida id. mű (6), p. 174

natkozásában kifejtett hatását helyezi előtérbe (BMW, ANHEUSER-BUSH, CÉLINE), a másik ezzel szemben azt, hogy a harmadik személy által használt megjelölés és a felperesi védjegy között van-e valamiféle kapcsolat (ARSENAL, OPEL).

2. Knaak nézete szerint az első megközelítési mód a meggyőző, hiszen az Irányelv 5. cikk 1. bekezdése szerint (és ez a helyzet a 2. bekezdés tekintetében is) ha a közönség a megjelölést más áruítól való megkülönböztetés jeleként fogja fel, akkor a védjegy alapvető funkciója realizálódik. Ha pedig a megjelölést olyan áruk megjelölésére használják, amelyek nem állnak a védjegyjogosult ellenőrzése alatt, akkor sérül a védjegy származást jelző funkciója. A származási garanciának éppen azt kell szavatolnia, hogy a védjeggyel megjelölt árukat meghatározott vállalat ellenőrzése mellett állították elő (vö. az ARSENAL-ügyben hozott ítélet 48. pont, a CÉLINE-ügyben hozott ítélet 27. pont).

3. Nézete szerint a származási funkció sérelmének, illetve az Irányelv 5. cikk 1. és 2. bekezdése rendelkezése alkalmazásának nem előfeltétele, hogy a harmadik személy és a védjegyjogosult között valamiféle kapcsolat legyen. Ez olyan feltétel, aminek vizsgálata az összetéveszthetőség körébe tartozik. A későbbi megjelöléssel kapcsolatos használat vonatkozásában kialakuló fogyasztói nézetek szempontjából egyedül az áru a döntő, nem pedig a harmadik személy (vállalat), avagy a védjegyjogosult vállalat.

4. A fentiekre tekintettel az ARSENAL-, valamint az OPEL-ügyben hozott ítéletekben olvasható azon értékelési szempont, hogy a kifogásolt termékek és a védjegyjogosult között valamiféle kapcsolat feltételezhető – szerinte nem szerencsés.

A továbbiakban alapvetően az OPEL-ügyben hozott ítéletet elemezte részletesen, és bírálta, végül pedig arra a következtetésre jutott, hogy az egységesített „használat fogalmá”-nak szoros értelmezése a védjegybitorlás kérdésében önmagában nem ad kielégítő választ.

Az első hozzászóló *Ph. von Kapff* (Belső Piaci Harmonizációs Hivatal) azt fejtette ki, hogy a védjegyszerű használat vonatkozásában nem az a döntő, hogy a megjelölés lajstromozva van-e vagy sem, hanem például hogy a dekoratív jelleg mellett – mint az ADIDAS-csíkok esetén – védjegyként is érti-e azokat a közönség. Az OPEL-emblémának harmadik személy által játékautókon való használata nézete szerint jogsértő.

A második hozzászóló *R. Skubisz* professzor (Lublin) álláspontja szerint az OPEL-ügyben a védjegy fő funkciója, a származást jelző funkció nem realizálódott, miért is ilyen esetben az Irányelv 5. cikke alkalmazandó, vagyis a használatot megengedettnek kellene tekinteni.

Az ezt követő plenáris vitában többek között az is elhangzott, hogy az Európai Bíróság OPEL-ügyben hozott ítéletét követően lefolytatott nemzeti eljárásban a Nürnbergi Törvényszék a védjegyszerű használatot nem állapította meg. Az ügy ez idő szerint a Nürnbergi Fellebbviteli Bíróság előtt van, s nagy a szakmai érdeklődés, hogy az utóbbi miként fog állást foglalni. Szerintem az is bizonyosra vehető, hogy az ügy „megjárja” még a Német Legfelsőbb Bíróságot is.

B) F. Henning-Bodewig, az MPI tudományos főmunkatársa „A nem harmonizált védjegytalomban az Irányelv 5. cikke 5. bekezdésének¹¹ fényében” c. előadásában egyrészt azt fejtette ki, hogy az Irányelv e rendelkezése valójában a bejegyzett védjegy oltalmáról rendelkezik, s így a nem bejegyzett megjelölések oltalma vonatkozásában nem vehető figyelembe. A védjegyként nem bejegyzett megjelölések oltalma ezért alapvetően a közösségi versenyjog alapján biztosítható csak. Felvetődik ezért az a kérdés is, hogy a nem bejegyzett megjelölések vonatkozásában a megtévesztés tilalma tekintetében a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló 2005/29/EK sz. irányelv¹² milyen eredményességgel lesz majd alkalmazható.

J. Brinkhof professzor (Utrecht) hozzászólásában arról számolt be, hogy a szellemi tulajdon oltalmáról szóló Benelux Egyezmény négyfajta konfliktustényállásról rendelkezik: a) korábbi védjegy és fiatalabb kereskedelmi név ütközése, b) összehasonlító reklám, c) doménnevek, d) a védjegy becsmérése kritikus publikációkban.

V. Mizaras professzor (Vilnius) hozzászólásában az Irányelv 5. cikkének 5. bekezdését elemezte. Álláspontja szerint a védjegyjogi oltalom terjedelme, valamint egyéb jogszabályok kiegészítő alkalmazása az oltalom célja és funkciója szem előtt tartásával dönthető el. Vonatkozik ez a védjegyszerű használat kérdésére is, amelynek értékelése szigorúan az adott intézmény funkciója és keretei között történhet csupán.

Az ezt követő plenáris vitában az Irányelv 5. cikke 5. bekezdésének elemzése eredményeként az a közel egységes álláspont alakult ki, hogy ez a rendelkezés védjegyjogi természetű, amely a tagállamok számára kiegészítő rendelkezések hatálybaléptetésére vonatkozó jogot biztosít. Ami pedig a szubszidiárius szabályokat illeti, úgy a kereskedelmi név oltalma, a fogyasztóvédelmi jog, valamint a kötelmi jog deliktualis rendelkezései alkalmazhatók inkább, mint a tisztességtelen piaci magatartást, a tisztességtelen versenyt (*unlauterer Wettbewerb*) tiltó rendelkezések.

C) K. H. Fezer professzor „A védjegyjog elsőbbsége a közösségi jogban?” c. előadásában hat tézist állított fel. Az első szerint a Német Legfelsőbb Bíróság a MAC DOG-ügyben hozott ítéletével az első- és másodfokú bíróságon eljáró bírakat kívánta „megrendszabályozni”, és ily módon előmozdítani a közösségi védjegyjogi koncepció áttörését. Ma már azonban ilyen „mankóra” nincs szükség. Második tézisében azt fejtette ki, hogy az alkotmányban (*Grundgesetz*) kimondott jogállamiság elve következtében a tényállásra irányadó jogszabály kiválasztása a helyes megközelítési mód. A jogszabályba ütközésről szóló dogmatika

¹¹ Az Irányelv 5. cikk 5. bekezdése:

Az (1)–(4) bekezdések nem érintik a tagállamokban érvényes rendelkezéseket, amelyek a megjelölések olyan használata elleni védelemre vonatkoznak, amikor azok célja nem az áruk vagy szolgáltatások megkülönböztetése, amennyiben a megjelölés jogos alap nélküli használata a védjegy megkülönböztetőképességét vagy hírnevét tisztességtelen módon kihasználja vagy csorbítja.

¹² 2005/29/EK Irányelv – Magyarországi transzpozíció: a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló 2008. évi XLVII tv.

(*Konkurrenzlehre*) ezért alkotmányjogi szempontból problematikus. Harmadik tézisében arra a következtetésre jutott, hogy a *lex specialis* (különös jog) elsőbbségéről szóló hagyományos dogmatika a védjegyjog, valamint a tisztességtelen piaci magatartás tilalmának jogi normái vonatkozásában összeegyeztethetetlen mind a német joggal, mind a harmonizált közösségi védjegyjoggal. Következik ez az Irányelv preambuluma 3. és 6. bekezdéséből és az Európai Bíróság több ítéletéből. Negyedik tézisében azt mondta, hogy a *lex specialis* elv a védjegyjogon kívül eső megjelölésekre nem vonatkozatható. Ötödik tézisében a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló 2005/29/EK irányelv 6. cikk 2. bekezdése a) pontjában tiltott megtévesztő megjelöléssel való forgalmazás vonatkozásában azt mondta, hogy ehelyütt a fogyasztóvédelmi jog egy sajátos tényállású magatartást tilt. E rendelkezés, valamint a védjegyjog, illetve a tisztességtelen piaci magatartás tilalma jogának hasonló rendelkezései között kumulatív vagy szubszidiárius jogszabályütközés áll fenn. Hatodik tézisében azt fejtette ki, hogy a tisztességtelen piaci magatartás tilalmának joga, valamint a védjegyjog között általában is előfordul kumulatív vagy szubszidiárius jogszabályütközés.

A. Bakardieva-Engelbrekt professzor (Stockholm) hozzászólásában azt hangsúlyozta, hogy a szellemi alkotások jogának hatását nem célszerű a tisztességtelen piaci magatartás tilalma jogának útján kiterjeszteni. A kétféle jogi norma eltérő célkitűzéseit komolyan kell venni.

O. Sosnitza professzor (Würzburg) hozzászólásában úgy vélekedett, hogy a védjegyjog elsőbbségéről szóló tanítás a gyakorlatban azt jelenti, hogy ha az adott tényállásra irányadó normák közül a tisztességtelen piaci magatartás tilalmára vonatkozó normák ellentétesek a védjegyjog irányadó normáival, akkor a védjegyjogi normák élveznek elsőbbséget. Másrészről mind az Irányelvnek, mind a közösségi védjegyrendeletnek az összetéveszthetőségre vonatkozó rendelkezései ellentétesek a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló 2005/29/EK sz. irányelvvel, s így többek között a közérdekű kereset (*popularis actio*) is kizárt a védjegyjogban.

Az ezt követő plenáris vitában az a többségi nézet alakult ki, hogy eltérő értékelés irányadó a védjegyjogi normák és a tisztességtelen piaci magatartást tiltó normák tekintetében. Adott esetben a határvonalat ott célszerű meghúzni, ahol a fogyasztókkal kapcsolatos hatások jelentkeznek. Különösképpen áll ez a jó hírű védjegyekre vonatkozó jogi normák esetén, amelyek oltalma egyben a védjegyjog határait is jelenti. Utalás történt a svájci jogban honos ún. „kerülő elmélet” (*Umwegthese*) esetleges felhasználására. Eszerint nem szankcionálható a tisztességtelen piaci magatartást tiltó normák alapján sem az olyan magatartás, amit a szellemi tulajdon védelméről szóló normák megengedettnek tekintenek. Ily módon a védjegyjog és a formatervezési minták jogának normái közötti ütközések is kiküszöbölhetők lehetnének.

II. VÉDJEGYEK ÉS EGYÉB MEGJELÖLÉSEK OLTALMA

A) W. Büscher professzor, a Német Legfelsőbb Bíróság bírása „Védjegy és kereskedelmi név koegzisztenciája” c. előadásában a CÉLINE-, valamint az ANHEUSER-BUSCH-ügyben hozott ítéleteknek a „védjegyszerű használatra” vonatkozó megállapításaiból, valamint az Irányelv 6. cikk 1. bekezdése a) pontjának rendelkezéseiből indult ki. Nézete szerint a jogsértő magatartás megállapíthatóságának feltétele, hogy a felperes védjegyének származási funkciója sérelmet szenvedjen. Ez pedig csak akkor teljesül, ha a releváns közönség az ütköző kereskedelmi nevet a védjeggyel azonos származásra való utalásként fogja fel. Ezért nézete szerint csak ilyen esetben indokolt az eltiltás, mivel egy korlátozás nélküli tilalom olyan használatot akadályozna meg, amely nem sérti a védjegyjogosult érdekeit. Ugyanakkor ez a szempont nemcsak a kereskedelmi név, hanem minden egyéb vállalatjelző vonatkozásában is irányadó. Az Európai Bíróság által vizsgált szempontok közül részletesen elemezte a „tudnia kellett volna” (*Wissenmüssen*) szubjektív jellegű követelményt. A gondatlan magatartásra vonatkozó szabályokra tekintettel a későbbi piaci szereplőt a korábbi védjegyjogok vonatkozásában kutatási kötelezettség terheli. Következésképpen, hasonló korábbi védjegy esetén, a későbbi védjegyet vagy vállalatjelzőt eltérően kell kialakítania. A távolságtartásnál a korábbi védjegy erős megkülönböztetőképességét különös gonddal kell figyelembe venni.

Hozzászólásában I. Griss professzor, az Osztrák Legfelsőbb Bíróság elnöke egyetértett azzal, hogy a felperes védjegyének származásjelző funkcióját ma már pozitívan kell megállapítani. A korábbi joggyakorlathoz viszonyított különbség azonban nem annyira az eredmény, hanem a bíróság részletesebb indokolási kötelezettsége vonatkozásában jelentkezik. Ugyanakkor az előadótól eltérően arra az álláspontra helyezkedett, hogy a tisztességtelen piaci magatartás a szubjektív körülmények feltárása nélkül nem állapítható meg. Ha például a későbbi harmadik személy kellő gondosság mellett jutott arra a meggyőző következtetésre, hogy a védjegyjogosult és a közötté fennálló kapcsolatra nem lehet majd következtetni, akkor magatartása nem is kifogásolható.

M. Goldman ügyvéd hozzászólásában azt mondta, hogy jogsértő az olyan használat – mint ahogy azt az Európai Bíróság az ARSENAL-ügyben hozott ítéletében kifejtette –, amely azt a látszatot kelti, mintha a peres felek között vállalkozói vagy szervezeti kapcsolatok lennének. Ugyanakkor az Irányelv 6. cikk 1. bekezdésének a) pontja alapján kialakított és az Európai Bíróság által követett joggyakorlat értelmében a „védjegyszerű használat” tilalma csak személynevek, fantázianevek, valamint ilyen jellegű kereskedelmi nevek vonatkozásában történő jogellenes felhasználás esetén állapítható meg. Ennél szélesebb körű védjegyoltalom az Európai Bíróság ítélkezési gyakorlatából nem vezethető le.

Az ezt követő plenáris vitában az az álláspont alakult ki, hogy a korábbi német bírósági gyakorlatban honos, a védjegyjog közvetett sérelmét (*mittelbare Zeichenverletzung*) pónalizáló ítélkezés jelentősége napjainkban elhalványult. Figyelemmel a korábbi elsőbb-

ségű vállalatjelzőknek a közösségi védjegyrendelet által biztosított oltalmára, felvetődött a kérdés: nem volna-e célszerű a kereskedelmi név oltalmának a közösségi jog által történő harmonizálása?

B) „*Védjegyek és földrajzi árujelzők koegzisztenciája*” c. előadásában D. Holzer ügyvéd (Zürich) először arról beszélt, hogy a különböző országok törvényeikben arra törekedtek, hogy a védjegyek és a földrajzi árujelzők közötti ütközéseket kiküszöböljék. Ennek egyik eszköze az elsőbbség intézménye, a másik: olyan jogi konstrukciók létrehozása, amelyekkel a párhuzamos jogok keletkezését megakadályozzák. A földrajzi megjelölések leíró jellegük miatt védjegyként általában nem jegyezhetők be, kivéve, ha olyan megkülönböztetőképességet szereztek, amellyel ez az akadály elhárul. A korábbi védjegy fennállása mindenesetre nem zárja ki, hogy egy fiatalabb földrajzi megjelölést mint ilyent bejegyezzenek. Ezenfelül koegzisztencia keletkezhet a mezőgazdasági termékek és élelmiszerek megjelöléséről szóló 510/2006/EK sz. rendelet alapján is, mivel az Európai Közösség Bizottsága arra tett kísérletet, hogy saját jogi normáit a TRIPS-megállapodással összhangba hozza, s ennek keretében ugyancsak az 1996. január 1-jei időpontot jelölte ki határnapul. Ez pedig azzal a következménnyel jár, hogy még a jóhiszeműen bejelentett védjegyek vonatkozásában sem áll fenn továbbhasználati jog, ha ezeket 1996. január 1-jét követően jelentették be.

S. Wernicke (Berlin) hozzászólásában kiindulásként az ANHEUSER-BUSCH-ügyben hozott ítéletet értelmezte, kiemelve, hogy az Európai Elsőfokú Bíróság nézete szerint a tagállamok nemzeti joga a közösségi jog oldaláról nézve ténykérdésnek minősül. Az eljárásban a felszólalónak ezért bizonyítania kell, hogy a közösségi védjegybejelentés ellen benyújtott felszólalás alapját képező eredetmegjelölés a nemzeti jog szerint feljogosítja a felszólalót, hogy a későbbi bejelentés ellen fellépessen.

Az ezt követő plenáris vitában a résztvevők a GRANA BIREGHI/GRANA-ügyben az Európai Elsőfokú Bíróság által hozott ítéletet elemezték, különös tekintettel arra, hogy a „grana” elem mint esetleges fajtagjelölés fokozottabb vizsgálatot igényel-e? Ezt követően az Európai Bíróság által a GERRI/KERRY SPRING-ügyben hozott irányadó ítéletet (*leading case*) vitatták meg. Ez az ítélet az Irányelv 6. cikk 1. bekezdése b) pontjának¹³ problematikáját veti fel, mivel az Európai Bíróság arra az álláspontra helyezkedett, hogy az EK tagállamaiban a megjelölések közötti fonetikai összetéveszthetőség könnyen előfordulhat, s ez önmagában nem lehet elegendő, hogy az Irányelv e rendelkezése által biztosított eltiltási jog gyakorlását megakadályozza.

¹³ Az Irányelv 6. cikk 1. bekezdés b) pontja szerint:

A védjegy nem jogosítja fel jogosultját arra, hogy a harmadik személynek megtiltsa, hogy ...

az áru fajtájára, minőségére, mennyiségére, rendeltetésére, értékére, földrajzi származására vagy gyártási idejére, ill. egyéb jellemzőjére vonatkozó adatokat ...

a kereskedelmi forgalomban felhasználjon, amennyiben az a tisztességes ipari vagy kereskedelmi szokásoknak megfelelően.

C) A. von Mühlendahl, a Belső Piaci Harmonizációs Hivatal korábbi alelnöke „Védjegyjogi koegzisztenciaszituációk” c. előadásában abból indult ki, hogy a koegzisztencia a territorialitás következménye, hiszen a nemzeti védjegyek a tagállamokban egymástól függetlenül vannak bejegyezve. Alapvető szabály, hogy a korábbi jog megelőzi a későbbit. Ugyanakkor előfordulhatnak koegzisztenciaszituációk. Így például ha a korábbi védjegyet nem használják, vagy ha a korábbi védjegy csak a későbbi védjegy bejelentését követően tesz szert ismertségre vagy jó hírnévre. A közösségi védjegyjogban egyéb koegzisztenciaszituációk is előfordulhatnak. Ilyen például a korábbi közösségi védjegy korlátozott ismertsége, korlátozott jó hírneve, a korábbi védjeggyel szemben a territorialitásból adódó összetéveszthetőség.

G. Westkamp (London) hozzászólásában az angol joggyakorlatban honos, a tisztességes párhuzamos használatra vonatkozó (*honest concurrent use*) ügyekben követett joggyakorlatról számolt be. Eszerint felszólalás hiányában, ha a bejelentő a védjegy bejelentését megelőző zavartalan használatra hivatkozik, akkor ennek alapján a lajstromozás nincs kizárva.

E. M. Bastian (München) hozzászólásában azt hangsúlyozta, hogy két védjegy koegzisztenciáját kifejezetten problematikusnak tartja, mert ilyen esetben fennáll a fogyasztók megtévesztésének veszélye. Ezt követően két esettípust ismertetett: az egyik, amikor a két koegzisztáló védjegyet a kizárólagos jogosultság szabálya alóli kivételnek tekintik; a másik, ha a konkurenciaszituációkat túl nagyvonalúan kezelik. Ez utóbbira példa ha a belenyugvással történt jogszerzés miatti perekben nincsenek figyelemmel arra, hogy az alperes által szerzett goodwill a német Polgári Törvénykönyv (BGB) 242. §-a értelmében mégiscsak oltalmat érdemel.

A plenáris vita résztvevőit elsősorban az a kérdés foglalkoztatta, hogy a közösségi védjegyre alapított abahagyási igénynek az EK egészében fenn kell-e állnia, és hogy csak az EK egészére vonatkozóan kell-e az ilyen igényt a bíróságnak honorálnia? E vonatkozásban az a nézet hangzott el, hogy a közösségi védjegy „felaprózása” (*Aufspaltung*) az egységes belső piac áruforgalmát veszélyeztetheti. Különös problémát jelent ebben a vonatkozásban a jó hírű védjegy oltalma, amelynek jogsértő használata esetén viszont az oltalmat az EK-nak csak azon részében indokolt elismerni, ahol a jóhírűség fennáll.

III.

A VÉDJEGYJOG VISZONYA EGYÉB JOGTERÜLETEKHEZ

A) J. Bornkamm professzor, a Német Legfelsőbb Bíróság tanácselnöke „Az oltalom korlátai a védjegyjogon belül és kívül” c. előadásában abból indult ki, hogy az oltalmi korlátok feladata az abszolút szerkezetű kizárólagossági jogok és egyéb jogi pozíciók közötti konkordancia biztosítása. A Német Legfelsőbb Bíróság néhány olyan ítéletét elemezte, amelyekben a „védjegyszerű használat” kérdése felmerült, s amelyekben ezenfelül kartelljogi kérdéseket is mérlegelni kellett. Megemlékezett az Európai Bíróság által az IMS Health-ügyben hozott ítéletről, amely szerint az adott esetben a kartelljog felülírja az iparjogvédelmi és szerzői jogi

normákat. Végül részletesen ismertette a Német Legfelsőbb Bíróság a „lila levelezőlap”¹⁴-ügyben hozott ítéletét, ahol is az alperes a lila csomagolású Milka csokoládé reklámozásának eredményeit használta fel. Ez ügyben egyébként alkotmányossági problémák is felmerültek, nevezetesen a képzőművészeti alkotások védelmével kapcsolatos emberi jogok kérdése.

K. Assaf (Jeruzsálem) hozzászólásában bírálta a Német Legfelsőbb Bíróságnak a „lila levelezőlap”-ügyben hozott ítéletét, mivel az a védjegy kulturális jelentőségét mint a védjegy-jogosult személyes szférájába tartozót fogta fel.

M. Ricolfi professzor (Torino) hozzászólásában ugyancsak a „lila levelezőlap”-ügyben hozott ítélettel foglalkozott, amelyben a védjegy jogi megfontolások mellett még a művészi szabadság, a véleménynyilvánítás szabadsága, valamint a tisztességtelen piaci magatartás szempontjai is mérlegelés tárgyát képezték. Felvetette a kérdést, hogy ezek milyen súllyal estek latba az ítélet meghozatalánál. Nézete szerint ilyen esetben a *fair use* (tisztességes használat) szempontja a döntő. Ugyanakkor az ítélet azt jelzi, hogy ezenfelül más jogi eszközök is rendelkezésre állnak.

Az ezt követő plenáris vita döntően a „lila levelezőlap”-ügyben hozott ítélet körül forgott. A résztvevők jelentős része azon a véleményen volt, hogy az adott esetben „védjegyszerű használat” történt. Ugyanakkor többen úgy is vélekedtek, hogy a védjegyről szóló kulturális eszmecsere problematikája, különösen a védjegyparódia kérdése továbbra is nyitott. Nem minden szatíra jelenti a védjegy jog megsértését, s kérdéses, hogy hol húzódik a tisztességtelen imágóátvitel határvonala¹⁵ (Verunglimpfung). Figyelemmel az Irányelv 5. cikk 1. és 2. bekezdésének a különböző védjegyfunkciókra történő utalására, az a nézet kapott hangot, hogy az alkotmányossági szempontok alkalmazhatóak, ami előnyt jelent. Abban a vonatkozásban azonban megoszlottak a nézetek, hogy azok az Irányelv 6. cikke keretei között veendő-e figyelembe, vagy hogy az alkotmányossági szempontok közvetlenül alkalmazandóak-e?

B) A. Ohly professzor (Bayreuth) „A lajstromozatlan formatervezési minta a védjegy jog, a formatervezésiminta-oltalmi jog és a versenyjog metszéspontjában” c. előadásában jelezte, hogy számos szakirodalmi állásfoglalás ellenére ez a kérdés nem kellően tisztázott. Nézete szerint kiegyensúlyozott megoldás volna szükséges egyrészt a teljesítmény eredményének oltalma (*Leistungsschutz*) és a hozzárendelés (előállító és felhasználó, valamint piaci transzparencia), másrészt a verseny szabadsága között. Minthogy mind a védjegy jogot, mind a formatervezésiminta-oltalmi jogot az EK harmonizálta, a tisztességtelen utánzás alapelveihez való ragaszkodás ilyen ügyekben anakronisztikus és felülvizsgálandó.

¹⁴ Ism. R. Knaak Budapest 2008. május 8-án tartott előadásában. Szerkesztett magyar fordítás, vö. Védjegyvilág legközelebbi számában

¹⁵ Dr. Vida Sándor: Imágóátvitel a német bírói gyakorlatban. Iparjogvédelmi Szemle, 105. évf. 1. sz., 2000. február, p. 32; 105. évf. 2. sz., 2000. április, p. 1

H. *Gamerith* professzor (Innsbruck) hozzászólásában egybevetette a tisztességtelen utánzás tilalmáról szóló német és osztrák jogi normákat. Nézete szerint a vizsgált kérdésben a tisztességtelen piaci magatartás tilalmának eszköztára csak akkor alkalmazandó, ha az adott esetben a szellemi tulajdon védelmének normái nem alkalmazhatóak. Különösen ez az eset a származás vonatkozásában egyébként elkerülhető megtévesztés esetén. Az Osztrák Legfelsőbb Bíróság, összhangban a Német Legfelsőbb Bírósággal, arra az álláspontra helyezkedett, hogy a származás tekintetében való megtévesztés esetén a formatervezési mintákra vonatkozó jogi előírások nem alkalmazhatóak.

E. *Traple* professzor (Krakkó) hozzászólásában azt hangsúlyozta, hogy a lajstromozatlan dizájn vonatkozásában éppen a rövid, hároméves oltalmi idő, valamint a tisztességtelen piaci magatartás normáinak hatálya alá eső utánzási tilalom problematikus. Minthogy a tisztességtelen piaci magatartás jogának harmonizálása az EK-ban nem történt meg – ellentétben a szellemitulajdon-jogok normáinak harmonizálásával – előfordulhat, hogy ugyanaz a termék az egyik országban forgalmazható, a másikban nem. Ezért olyan szabályozást javasolt, amellyel az EK a szellemitulajdon-jog és a tisztességtelen piaci magatartás tilalma közötti pozitív konfliktust kiküszöböli, mégpedig oly módon, hogy nemcsak a minimális tilalom, de a maximális oltalom kereteit is meghatározzák.

Az ezt követő plenáris vitában Olaszország, Franciaország és Svédország idevonatkozó normáit tárgyalták meg. Nem alakult ki egységes álláspont abban a kérdésben, hogy miként döntsön egy bíróság, ha valamely termék külalakja mind a formatervezésminta-oltalmi jog, mind a tisztességtelen piaci magatartás tilalma alapján védhető lenne. További vitakérdés volt, hogy ha az ipari formatervezési oltalom külföldi újdonságrontó használat miatt nem biztosítható, akkor a tisztességtelen piaci magatartás tilalma alapján az oltalom mégiscsak biztosítható-e. E kérdésben nem alakult ki egységes álláspont.

C) A. *Kur* professzor (München) „Az utánzás versenyjogi tilalma és a szabad áruforgalom” c. előadásában azt vizsgálta, hogy a tisztességtelen utánzás ellen egy nemzeti bíróság által nyújtott védelem, amellyel az a jó hírnév jogosulatlan kihasználását tiltja meg, az EK-szerződés 28. cikkébe ütközik-e? Az Európai Bíróság *BEELE*-ügyben hozott ítélete ilyen tényállás mellett csak korlátozottan lenne irányadó, mivel az említett ügy alapvetően a megtévesztés veszélye körül forgott. Ennek ellenére ebben az ítéletben kifejtett szempontokra tekintettel a tisztességtelen utánzás miatti ügyekben követett jelenlegi joggyakorlat liberalizációja volna kívánatos. A közösségi joggal összhangban az oltalom ezért szerinte csak olyan esetekre volna biztosítható, ha a jó hírnév kihasználásának hiányában az eltiltás a közösségi jog alapelveire vezethető vissza.

Hozzászólásában J. *Glöckner* professzor (Konstanz) azt fejtette ki, hogy a felvetett kérdéssel három lépcsőben kell foglalkozni. Ezek: a pozitív jogharmonizáció eszköze, a termékszabadság mértéke, valamint ez utóbbi nyitottságának kérdése. Vizsgálta a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló 2005/29/EK irányelvnek a védjegyjoghhoz való

viszonyát, majd pedig a tisztességtelen piaci magatartás joga harmonizálásának határait. Figyelemmel a termékszabadság távlataira, kifejtette, hogy az Európai Bíróságnak a KECK-ügyben hozott ítélete¹⁶ korszerű értelmezése esetén a piaci semlegesség irányába mutat.

O. Stöckel ügyvéd (München) hozzászólásában a teljesítménnyel elért eredmény oltalma (*Leistungsschutz*) alkalmazásának lehetőségét vizsgálta a közösségi jog kontextusában. Nézete szerint a gazdasági teljesítményt szem előtt tartó versenyjogban a teljesítmények közötti versenyt akkor nem zavarják, ha az utánzó cég marketingtevékenysége felismerhetően arra irányul, hogy a pionír termékhez viszonyítva egyértelmű alternatívát képezzen. A teljesítmények közötti verseny megfelel a piacgazdaság elvének, s a versenyjogilag védett teljesítményekkel elért eredmény eurokonform megoldást képez, s nem jelent konfrontációt az oltalmi jogokkal szemben sem.

A plenáris vitában általános helyeslést váltott ki az a nézet, hogy az utánzás versenyjogi tilalma tekintetében a megtévesztő reklámozás tilalmáról szóló közösségi irányelvből kellene kiindulni. Az összehasonlító reklám vonatkozásában ugyanakkor a jó hírnév kihasználásának tilalmát szorosan kell értelmezni. E tekintetben felvetődött az a kérdés, hogy valamit utánzatként bemutatni nem határeset-e, ami a szabad véleménynyilvánítás (*free speech*) meg nem engedett korlátozását jelenti, s ez a kérdés adott esetben az Európai Emberjogi Bíróságot is foglalkoztatná. Végül még néhány olyan esettípust vitattak meg mint az illatutánzat, a generikus gyógyszer, valamint az alkatrész-reklámozás.

IV. PROGNÓZISKÍSÉRLET

A) A konferencia negyedik részét (A közösségi védjegy jövője) R. Hilty professzor, az MPI igazgatója nyitotta meg. „*Perspektívák*” c. előadását azzal kezdte, hogy az előzőekben vizsgált jelenlegi helyzet tárgyalását követően a résztvevők vonatkoztassanak el attól, ami most van, s gondolkodjanak úgy, mintha a jövőbeli közösségi védjegy jog továbbfejlesztése (*de lege ferenda*) az ő feladatuk volna. Ebből kiindulva két alapvető kérdést fogalmazott meg: 1. Vannak-e olyan további területek, kérdések, amelyek tekintetében a tagállamok védjegyjogának további harmonizálása kívánatos? 2. A megjelölésekre vonatkozó hatályos közösségi jog (nemcsak a védjegy jog, de a verseny jog is) továbbfejlesztése milyen irányban volna kívánatos?

Ezek után három olyan lényeges problémára tért rá, amelyet a konferencia előző napjainak vitái tártak fel. Az első ilyen, hogy a védjegy jogosult kizárólagos jogának korlátozását miképpen lehetne megvalósítani? Nevezetesen egyrészt a „védjegyszerű használat” fogalmának elvont tényállása, másrészt a használat fogalmának tág meghatározása milyen

¹⁶ Ism. dr. Király Miklós in: Az EK kereskedelmi joga. Budapest, 2003, p. 48

korlátok között volna elképzelhető? A második kérdéskör vitája a védjegy jog funkcióinak tisztázására irányulhatna. E vonatkozásban kiindulásként egyrészt a védjegy jog által biztosított kizárólagos pozíció, amely a tulajdoni szemléleten alapul, másrészt a versenytöltetű funkcionális megközelítés képzelhető el. A két nézet között mindenesetre akkor nincs ellentmondás, ha a tulajdoni szemlélet nem öncélú, azt nem természetjogilag, hanem funkcionálisan közelítjük meg. A dologi jogias és az egyéb, szellemi tulajdonhoz hasonló kezelés helyett a versenyjogias besorolás talán kézenfekvőbb volna. Felmerül például a kérdés, hogy a védjegy jog és a tisztességes piaci magatartás joga (*Lauterkeitsrecht*) nem egy és ugyanazon oltalmi célt (*Schutzzweck*) szolgálja-e, s ezeket csupán különböző nézőpontok (*Facette*) alapján kezelik? Az ellentmondás mindenesetre nem olyan mértékű, ha nem úgy tekintünk a védjegy jogra, amely önmagában (*per se*) biztosít szubjektív jogi pozícióhoz való hozzáférést, hanem mintegy funkcionálisan (individuális) értett jogi pozíció biztosítását, s amely közérdekű jellegénél fogva biztosítja a verseny működését. Egy ilyesfajta célkitűzés többféle jogi eszközzel is elérhető volna. Ugyanakkor egyes versenytényállások különféle, védjegy jogilag releváns szituációkat is tartalmaznak, s ezek a védjegyhamisítás, a piaczavarás bizonyítását is elősegíthetik. Ezenfelül az adott jog társadalmi relevanciáit is figyelembe kell venni. Ilyen háttér mellett – közgazdasági szempontok bevonása mellett is – olyan egységes rendszer kiépítésének vizsgálata is elképzelhető, amely különféle jogi eszközöket alkalmaz, mint amilyen a védjegy jog, a verseny jog, a dizájn jog. Ezek után a harmadik megvitandó kérdésre áttérve a különböző jogi modellek egymás mellett élésének gondolatát vetette fel, nevezetesen ezek koegzisztenciáját (kötelező lajstromozás, előhasználati jog stb.).

B) Az ezt követő vitáról szóló beszámoló – a konferencia előző három témájától eltérően – nem nevesíti az egyes hozzászólókat. Kézenfekvő, hogy itt nem voltak előre felkért hozzászólók, s az is feltehető, hogy a beszámoló erről szóló része magnetofonfelvétel alapján készült, s a vitának több olyan résztvevője lehetett, akinek nevét utólag már nem sikerült azonosítani.

A résztvevők először a *védjegy oltalmi funkciója* normatív célját (*ratio legis*) elemezték. Minden kizárólagos jog – így a szellemi tulajdonra való jog is – terhet ró a társadalomra, ezért az a társadalmi cél világos meghatározását teszi szükségessé. Így alapvetően helyesnek látszik a hatályos rendszer keretein túlmutató megközelítés. Megfontolandó ugyanakkor, hogy az Európai Bíróság e vonatkozásban nagyon alapos konstrukciót dolgozott ki, miért is egy esetleges jogalkotói beavatkozás nagy körültekintést igényelne. Persze a konstrukció megváltoztatása az Európai Bíróság útján is elképzelhető volna. A Hilty által felvetett alapkérdés, a védjegy jog célja vonatkozásában a vita során az a nézet alakult ki, hogy ténylegesen kétféle kiindulópont lehetséges: *a*) az összetévesztéssel szembeni oltalom (a piac transzparenciájához való hozzárendelés), *b*) a jó hírnév oltalma (a teljesítmény oltalma). Erre tekintettel választ igényel az a kérdés, hogy a védjegy tulajdonvédelmi eszközökkel oltalmazandó, általános oltalmat igénylő kommunikációs eszköz, vagy inkább a megtevesz-

téssel szembeni oltalomra használt eszköz-e, amely a piaci transzparenciát hivatott biztosítani? Ugyanakkor az is megfontolandó, hogy csak a tisztességes piaci magatartás funkciójának egyidejű tisztázása mellett lehetséges ennek a jogterületnek a besorolása.

E vonatkozásban az a nézet is elhangzott, hogy a védjegyoltalomnak az a történeti jellegű besorolása, amely azt a tisztességes piaci magatartás jogának részeként fogja fel, túl szűk. A lajstromozott védjegyek joga ezt a felfogást már kinőtte, amit példáz a megelőző, a használat nélküli lajstromozás lehetősége, a vállalat nélküli átruházás megengedhetősége, a licencia-jogviszony, valamint az a körülmény, hogy a jogsértés nem korlátozódik az összetéveszthetőség veszélyére. A védjegyjognak a tisztességes piaci magatartás jogához való hozzárendelése csak az esetben volna lehetséges, ha az utóbbinak a határait annyira kiterjesztenék, hogy abban a szellemi tulajdon jogának minden válfaja helyet kapna. Ez utóbbi gondolat kapcsán pedig még annak lehetőségét is meg kellene vizsgálni, hogy a tisztességes piaci magatartás jogának ilyen kiterjesztése a versenyfolyamatok széles körű befolyásolásának eszközévé válhatna-e?

A továbbiakban a vita a *védjegyoltalom különböző funkcióinak* vizsgálatára irányult. E vonatkozásban először a védjegy gazdasági funkciói kerültek szóba, amelyek indokoltságát a védjegynek kommunikációs eszközzé történő fejlesztésével kapcsolatos beruházások adják. A védjegyek használata következtében a társadalom kutatási és információs költségei csökkenthetők, s így a verseny hatékonysága növelhető. E vonatkozásban az is meggondolandó, hogy a védjegyoltalom elsődleges célja, hogy a piac transzparenciáját szolgálja. Nevezetesen a védjegyjog kialakulása annak a körülménynek köszönhető, hogy a hiánygazdálkodásról a fogyasztói társadalomra való áttérés a fogyasztók számára annak lehetőségét biztosította, hogy számos azonos vagy hasonló áru közül választhassanak. Ez pedig a gyors kommunikáció igényét kelti, aminek a védjegy a termékek megnevezésével tesz eleget. Ez a helyzet világos (funkcionális) különbséget jelez a szellemi tulajdon egyéb tárgyaihoz viszonyítva. Ezért a védjegyjogot csak versenyfunkciója következtében lehet „tulajdonosi” jogosultságokkal felruházni.

Egy másik nézet szerint a védjegy által biztosított kizárólagos pozíció minősítése azon jogosultságok oldaláról is megközelíthető, amely jogosultságokat a védjegy biztosít. A versenyjogi pozíció mellett különösen a megtevesztéssel szembeni védelmen felül olyan jogosultságokat (*right of ownership*) is biztosít a védjegy, amelyek segítségével mások ugyanannak a megjelölésnek a használatától el vannak tiltva, ki vannak zárva, amint azt az Európai Emberjogi Bíróság¹⁷ is megállapította.

Olyan nézet is elhangzott, hogy a védjegyjogosult érdekeivel szemben inkább a fogyasztók érdekeit kellene előtérbe állítani. Ez a nézet vitát váltott ki, az ellentétes álláspont szerint

¹⁷ Az Európai Emberjogi Bíróság az Anheuser Bush Inc. c/a Portugália-ügyben a BUDWEISER védjegybejelentés tárgyában hozott, 2007. január 11-én kelt ítélete szerint az 1. sz. Protokoll 1. cikke rendelkezései védjegyügyekben is alkalmazandóak olyan esetben, amikor a bejelentő anyagi jogi érdekeinek védelme indokolt. Vö. különösen az ítélet 71., 72., 78., 79. pontját. Az ítélet (angolul) GRUR Int., 2007, p. 901

a fogyasztók védelme nem a védjegy jog feladata. Szemlélteti ezt a védjegy bejegyzésére való igény korlátlanága, valamint a védjegy vállalat nélküli átruházásának lehetősége. Megjegyezték ugyanakkor, hogy ez alól is van kivétel a védjegy jogban, például az egészségvédelmi szempontok figyelembevétele. Mindenesetre helyesebb, ha a védjegy jog funkcionálisan a vállalkozás jogi keretei között marad. Ezt a gondolatot támasztotta alá az a megjegyzés, hogy a fogyasztói észlelés tükör módjára befolyásolhatja a védjegyoltalom terjedelmét – ugyanakkor azonban a fogyasztóvédelem nem olvasható össze a védjegyoltalommal. Sőt, éppen ez az a pont, ahol lényeges különbség mutatkozik a védjegy jog és a tisztességes piaci (kereskedelmi) magatartás joga között.

Az nem képezte vita tárgyát, hogy a védjegy jog és a tisztességes piaci magatartás joga – az eltérő feladatok ellenére – a versenyt szolgálja. De a tisztességtelen piaci gyakorlat tilalmáról szóló 2005/29/EK irányelv (fogyasztók védelme), valamint a védjegy jogok harmonizálásáról szóló EK-irányelv (vállalatok védelme) eltérő célkitűzéseket szolgál. Nevezetesen a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló irányelv feladata kollektív érdekek védelme, míg a védjegy jogok harmonizálásáról szóló irányelvnél a védjegyjogosult egyéni érdekeinek védelme áll az előtérben. Ezért veszélyes dolog lenne a fogyasztói érdekeknek az üzleti világ (*business community*) érdekeivel azonos kezelése.

Problematikus esetnek tekinthető a bizonyos vezérszavakhoz, védjegyekhez kötődő reklámozás (*keyword advertising*).¹⁸ A Google keresőrendszer használatára figyelemmel az új védjegyjogosultak (*newcomer*), illetve védjegyigénylők részéről felmerül, hogy vajon a védjegy jog feladata az, hogy a már működő vállalatok érdekeit védje, vagy pedig hogy könnyítse a nyitást az új vállalatok számára. E vonatkozásban olyan vélemény hangzott el, hogy éppen ez a fajta reklámozási mód, azaz a *keyword advertising* a tulajdonosi koncepcióval szemben inkább a piaci transzparencia vonatkozásában jelentkező védjegyfunkciót helyezi előtérbe. Ezért ilyen reklámozás – a tulajdoni szemlélet követése esetén – a védjegy orientáló szerepébe való beavatkozást jelent. Ugyanakkor ez a „beavatkozás” a védjegy piaci transzparenciafunkcióját, a védjegy piaci használatának hatékonyságát semmilyen vonatkozásban sem érinti. A továbbiakban elhangzott olyan megjegyzés is, hogy a brit tapasztalatok szerint a *keyword advertising* és a keresésnél alkalmazott metaelemek (*meta-tags*)¹⁹

¹⁸ Az Oszták Legfelsőbb Bíróság találó meghatározása szerint:

„Keyword Advertising” alatt olyan reklámmódszert értünk, amely hirdetések megjelenését keresőoldalak találati listájában, adott fogalmak megadásával köti össze. Ezeket a fogalmakat a reklámozni kívánó vállalat a keresőoldal üzemeltetőjénél „megrendeli”. Ezek általában olyan fogalmak, amelyeket gyakran adnak meg keresőszóként az interneten, gyakran szerepelnek köztük mások oldalon álló megjelölései. – A Wein and Co.-ügyben 2007. március 20-án hozott határozat 3.1 pontja – GRUR Int., 2008 p. 526

¹⁹ Az ún. „meta-tag”-ek a html-oldalak Head szekciójában szerepelhetnek, az oldallal kapcsolatos háttérinformációkat hivatottak megadni, amelyek az információkezelő rendszerek számára tennék könnyebbé az oldal besorolását. A Google kereső az utóbbi időben hajlamos a Találati rangsorban megjeleníteni a description „meta-tag”-et, ha szerepel benne az egyik keresett kulcsszó; különösen akkor, ha a keresőkifejezés egyébként nem található a szövegtörzsben. Részletesebben vö. http://webni.innen.hu/Meta_Tagok; valamint <http://www.addme.com/meta.htm>; továbbá http://mitglied.lycos.de/thomaswebmuhely/twm/okos/meta_tags-hu.php

használata vonatkozásában a hagyományos védjegyjogi eszköztár elégtelennek bizonyul. Ezek vonatkozásában az elhangzott brit nézet szerint inkább olyan megfontolások játszanak szerepet, amelyeknél etikai komponensek is figyelembe jönnek. A védjegyoltalom – a piac orientálásának objektív szempontjai mellett – azt a célt is szolgálja, hogy a versenytárs eredményeinek (*goodwill*) jogosulatlan felhasználását, amely etikátlannak is tekintendő, akadályozza (*to reap where one has not shown*). Ezt a nézetet (feltehetőleg német résztvevők) azzal bírálták, hogy az szubjektív visszanyúlást jelent bizonytalan etikai normákra, miáltal nem válhat egyértelmű jogi normává. Helyette inkább az alkotmányos alapelvekre történő visszanyúlás alapján történő objektív mérlegelés volna megnyugtatóbb. A tisztességes piaci magatartásról szóló német jog nagy eredménye, hogy az objektivizálás módszerét bevezette. Az angol jog által tiltott megtévesztő utánzás (*passing off*) elve napjainkban már erősen objektivizált, s így ma már ott is inkább jogellenes birtokbavételről (*misappropriation by misrepresentation*) lehet beszélni.

A résztvevők döntő többsége ellene volt annak, hogy a *védjegykénti használat* elvont tényállására nézve meghatározás szülessen, szerintük inkább az oltalom határainak kimunkálása (*Schrankenregelung*), azaz a védjegyjogosult kizárólagos jogának korlátozása volna kívánatos. Nevezetesen a védjegykénti használatot az Irányelv 5. cikk 1. és 2. bekezdése értelmében volna célszerű tágra értelmezni annak érdekében, hogy e rendelkezéseket széles körben lehessen alkalmazni. A résztvevők többségének nézete szerint ugyanis a használat fogalmának részletesebb meghatározása azzal a vezéllyel jár, hogy a bírói mérlegelést a technikai megoldások (*Technisierung*) váltják fel, azaz az érdekek mérlegelését fogalomértelmezési vitával helyettesíti. A védjegykénti használat fogalma nem alkalmas arra, hogy a jó hírű védjegy oltalmával kapcsolatos problémákat átfogja, példa erre a védjegyparódia esete. Annak érdekében, hogy a bírói mérlegelés keretében a szükséges transzparencia biztosítható legyen, a használat fogalmát széles körben célszerű megvonni, és azt vizsgálni, hogy a használat konkrét formája a jogi norma céljának megfelel-e. Ezt a nézetet a vita résztvevői azzal a megjegyzéssel egészítették ki, hogy alapjában véve nem megnyugtató az a megoldás, ha különböző feltételeket alkalmaznak a „használat” fogalmára, bár ez szükségszerű, ha csak a használat fogalmát nem széles körben vonják meg. Ezen felül a használat fogalmának széles körben történő megvonása az általános nyelvhasználatnak is megfelel, és így könnyebben is alkalmazható.

Végül még az a gondolat is hangot kapott, hogy a korlátoknak széles körben történő megvonása a tisztességes használat (*fair use*) szempontjából is célszerű annak érdekében, hogy a jogellenes cselekmények széles skálája kezelhető legyen. Ugyanakkor az Irányelv 6. cikkének, illetve a közösségi védjegyrendelet 12. cikkének kiterjesztése esetén a jogbiztonság igénye esettípusok (*Fallgruppen*) felállítását tenné kívánatossá. Az ilyen tárgyú közösségi szintű szabályozás, figyelemmel a tagállamok eltérő alkotmányaira, nem tűnik egyszerűnek.

Néhány résztvevő ezzel szemben a használat fogalma elvont tényállásának megállapítása mellett kardoskodott. Szerintük az ezzel kapcsolatos gondolkodást a védjegy funkciói irá-

nyából kellene indítani, az is megfontolandó lenne, hogy egyéb jellemzők, mint például az összetéveszthetőség veszélye, vizsgálendő-e. Mindenesetre a használat fogalmának szűk értelmezése ellen szólna, hogy amíg a kritikus esetek kiküszöbölése nem történik meg, a vita a tisztességtelen piaci magatartás tilalmának keretei közé lesz talán eltolva. Ez utóbbi pedig olyan jogterület, amely a közösségi jogban még egyáltalán nincs harmonizálva.

MEGJEGYZÉSEK

Egy tudományos tanácskozástól nem várható el, hogy olyan ajánlásokat dolgozzon ki, amelyeket akár a közösségi jogalkotó, akár az Európai Bíróság, amely utóbbinak tevékenysége a jogalkotáshoz igen közel áll, munkájában közvetlenül hasznosítani tudjon.

Az ilyen tanácskozás haszna elsősorban abban jelentkezik, hogy gondolatokat ébreszt, amelyeket a kreatív jogalkotó vagy jogalkalmazó adott esetben talán hasznosítani tud, s ilyen módon viheti előre a jogfejlődést, ha nem is rögtön, de kellő érlelési idő után.

A vitában részt vett jogtudósok közül is kiemelkedett *J. Bornkamm* professzor, a Német Legfelsőbb Bíróság tanácselnöke, *Glöckner* professzor, *R. Griess* professzor, az Osztrák Legfelsőbb Bíróság elnöke, valamint *R. Knaak* ügyvéd, akik nálunk is ismertek.

Az MPI igazgatója, *Hilty* professzor, aki az intézet Budapesten „kihelyezett” 2005. évi nemzetközi rendezvényével²⁰ szerzett különös szimpátiát a hazai szakmai körökben, ezúttal is impozánsan és jól előkészített, elegáns és tartalmas tudományos tanácskozással gazdagította az európai, pontosabban a közösségi védjegyjogot.

Ha a hírek nem csalnak, a tudományos továbbgondolkodás folytatódik – alighanem ismét Berlinben.

²⁰ Jogtudományi Közlöny, 2008, p. 55